

Začlenění průřezových témat

Osobnostní a sociální výchova – OSV

Osobnostní rozvoj

I. Rozvoj schopností poznávání

- a) cvičení smyslového vnímání, pozornosti a soustředění;
- b) cvičení dovedností zapamatování, řešení problémů; dovednosti pro učení a studium

II. Sebepoznání a sebepojetí

- a) já jako zdroj informací o sobě; druhí jako zdroj informací o mně; moje tělo, moje psychika (temperament, postoje, hodnoty);
- b) co o sobě vím a co ne; jak se promítá mé já v mém chování; můj vztah ke mně samé/mu; moje učení; moje vztahy k druhým lidem; zdravé a vyrovnané sebepojetí

III. Seberegulace a sebeorganizace

- a) cvičení sebekontroly, sebeovládání – regulace vlastního jednání i prožívání, vůle;
- b) organizace vlastního času, plánování učení a studia; stanovování osobních cílů a kroků k jejich dosažení.

IV. Psychohygiena

- a) dovednosti pro pozitivní naladění mysli a dobrý vztah k sobě samému;
- b) sociální dovednosti pro předcházení stresům v mezilidských vztazích;
- c) dobrá organizace času; dovednosti zvládání stresových situací (rozumové zpracování problému, uvolnění-relaxace, efektivní komunikace atd.);
- d) hledání pomoci při potížích.

V. Kreativita

- a) cvičení pro rozvoj základních rysů kreativity (pružnosti nápadů, originality, schopnosti vidět věci jinak, citlivosti, schopnosti „dotahovat“ nápady do reality),
- b) tvořivost v mezilidských vztazích

Sociální rozvoj

VI. Poznávání lidí

- a) vzájemné poznávání se ve skupině/třídě;
- b) rozvoj pozornosti vůči odlišnostem a hledání výhod v odlišnostech; chyby při poznávání lidí.

VII. Mezilidské vztahy

- a) péče o dobré vztahy; chování podporující dobré vztahy, empatie a pohled na svět očima druhého, respektování, podpora, pomoc;
- b) lidská práva jako regulativ vztahů;
- c) vztahy a naše skupina/třída (práce s přirozenou dynamikou dané třídy jako sociální skupiny)

VIII. Komunikace

- a) řeč těla, řeč zvuků a slov, řeč předmětů a prostředí vytvářeného člověkem, řeč lidských skutků;
- b) cvičení pozorování a empatického a aktivního naslouchání;
- c) dovednosti pro sdělování verbální i neverbální (technika řeči, výraz řeči, cvičení v neverbálním sdělování);
- d) specifické komunikační dovednosti (monologické formy – vstup do tématu „rétorika“);
- e) dialog (vedení dialogu, jeho pravidla a řízení, typy dialogů);

- f) komunikace v různých situacích (informování, odmítání, omluva, pozdrav, prosba, přesvědčování, řešení konfliktů, vyjednávání, vysvětlování, žádost apod.);
- g) efektivní strategie: asertivní komunikace, dovednosti komunikační obrany proti agresi a manipulaci, otevřená a pozitivní komunikace;
- h) pravda, lež a předstírání v komunikaci

IX. Kooperace a kompetice

- a) rozvoj individuálních dovedností pro kooperaci (seberegulace v situaci nesouhlasu, odporu apod., dovednost odstoupit od vlastního nápadu, dovednost navazovat na druhé a rozvíjet vlastní linku jejich myšlenky, pozitivní myšlení apod.);
- b) rozvoj sociálních dovedností pro kooperaci (jasná a respektující komunikace, řešení konfliktů, podřízení se, vedení a organizování práce skupiny);
- c) rozvoj individuálních a sociálních dovedností pro etické zvládnání situací soutěže, konkurence.

Morální rozvoj

X. Řešení problémů a rozhodovací dovednosti

- a) dovednosti pro řešení problémů a rozhodování z hlediska různých typů problémů a sociálních rolí
- b) problémy v mezilidských vztazích, zvládnání učebních problémů vázaných na látku předmětů, problémy v seberegulaci.

XI. Hodnoty, postoje, praktická etika

- a) analýzy vlastních i cizích postojů a hodnot a jejich projevů v chování lidí;
- b) vytváření povědomí o kvalitách typu odpovědnost, spolehlivost, spravedlivost, respektování atd.;
- c) pomáhající a prosociální chování (člověk neočekává protislužbu);
- d) dovednosti rozhodování v eticky problematických situacích všedního dne

Výchova demokratického občana – VDO

I. Občanská společnost a škola

- a) škola jako model otevřeného partnerství a demokratického společenství, demokratická atmosféra a demokratické vztahy ve škole;
- b) způsoby uplatňování demokratických principů a hodnot v každodenním životě školy (význam aktivního zapojení žáků do žákovské samosprávy - žákovských rad či parlamentů);
- c) formy participace žáků na životě místní komunity;
- d) spolupráce školy se správními orgány a institucemi v obci

II. Občan, občanská společnost a stát

- a) občan jako odpovědný člen společnosti (jeho práva a povinnosti, schopnost je aktivně uplatňovat, přijímat odpovědnost za své postoje a činy, angažovat se a být zainteresovaný na zájmu celku);
- b) Listina základních práv a svobod, práva a povinnosti občana;
- c) úloha občana v demokratické společnosti;
- d) základní principy a hodnoty demokratického politického systému (právo, spravedlnost, diferenciaci, různorodost);
- e) principy soužití s minoritami (vztah k jinému, respekt k identitám, vzájemná komunikace a spolupráce, příčiny nedorozumění a zdroje konfliktů)

III. Formy participace občanů v politickém životě

- a) volební systémy a demokratické volby a politika (parlamentní, krajské a komunální volby);
- b) obec jako základní jednotka samosprávy státu; společenské organizace a hnutí

IV. Principy demokracie jako formy vlády a způsobu rozhodování

- a) demokracie jako protiváha diktatury a anarchie; principy demokracie;
- b) základní kategorie fungování demokracie (spravedlnost, řád, norma, zákon, právo, morálka);
- c) význam Ústavy jako základního zákona země; demokratické způsoby řešení konfliktů a problémů v osobním životě i ve společnosti

Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – VMS

I. Evropa a svět nás zajímá

- a) rodinné příběhy, zážitky a zkušenosti z Evropy a světa;
- b) místa, události a artefakty v blízkém okolí mající vztah k Evropě a světu;
- c) naši sousedé v Evropě;
- d) život dětí v jiných zemích;
- e) lidová slovesnost, zvyky a tradice národů Evropy

II. Objevujeme Evropu a svět

- a) naše vlast a Evropa;
- b) evropské krajiny;
- c) Evropa a svět;
- d) mezinárodní setkávání;
- e) státní a evropské symboly;
- f) Den Evropy;
- g) život Evropanů a styl života v evropských rodinách;
- h) životní styl a vzdělávání mladých Evropanů

III. Jsme Evropané

- a) kořeny a zdroje evropské civilizace;
- b) klíčové mezníky evropské historie;
- c) evropská integrace;
- d) instituce Evropské unie a jejich fungování;
- e) čtyři svobody a jejich dopad na život jedince;
- f) co Evropu spojuje a co ji rozděluje;
- g) mezinárodní organizace a jejich příspěvek k řešení problémů dětí a mládeže

Multikulturní výchova – MKV

I. Kulturní diference

- a) jedinečnost každého člověka a jeho individuální zvláštnosti;
- b) člověk jako nedílná jednota tělesné i duševní stránky, ale i jako součást etnika;
- c) poznávání vlastního kulturního zakotvení;
- d) respektování zvláštností různých etnik (zejména cizinců nebo příslušníků etnik žijících v místě školy);
- e) základní problémy sociokulturních rozdílů v České republice a v Evropě.

II. Lidské vztahy

- a) právo všech lidí žít společně a podílet se na spolupráci;
- b) udržovat tolerantní vztahy a rozvíjet spolupráci s jinými lidmi, bez ohledu na jejich kulturní, sociální, náboženskou, zájmovou nebo generační příslušnost;

- c) vztahy mezi kulturami (vzájemné obohacování různých kultur, ale i konflikty vyplývající z jejich rozdílnosti);
- d) předsudky a vžitá stereotypy (příčiny a důsledky diskriminace);
- e) důležitost integrace jedince v rodinných, vrstevnických a profesních vztazích;
- f) uplatňování principu slušného chování (základní morální normy);
- g) význam kvality mezilidských vztahů pro harmonický rozvoj osobnosti;
- h) h - tolerance, empatie, umět se vžít do role druhého;
- i) lidská solidarita, osobní příspěvek k zapojení žáků z odlišného kulturního prostředí do kolektivu třídy

III. Etnický původ

- a) rovnocennost všech etnických skupin a kultur;
- b) odlišnost lidí, ale i jejich vzájemná rovnost;
- c) postavení národnostních menšin;
- d) základní informace o různých etnických a kulturních skupinách žijících v české a evropské společnosti; různé způsoby života, odlišné myšlení a vnímání světa;
- e) projevy rasové nesnášenlivosti – jejich rozpoznávání a důvody vzniku

IV. Multikulturalita

- a) multikulturalita současného světa a předpokládaný vývoj v budoucnosti;
- b) multikulturalita jako prostředek vzájemného obohacování;
- c) specifické rysy jazyků a jejich rovnocennost;
- d) naslouchání druhým, komunikace s příslušníky odlišných sociokulturních skupin, vstřícný postoj k odlišnostem;
- e) význam užívání cizího jazyka jako nástroje dorozumění a celoživotního vzdělávání

V. Princip sociálního smíru a solidarity

- a) odpovědnost a příspěvek každého jedince za odstranění diskriminace a předsudků vůči etnickým skupinám;
- b) nekonfliktní život v multikulturní společnosti;
- c) aktivní spolupodílení dle svých možností na přetváření společnosti, zohlednění potřeb minoritních skupin;
- d) otázka lidských práv, základní dokumenty

Environmentální výchova – EMV

I. Ekosystémy

- a) les (les v našem prostředí, produkční a mimoprodukční významy lesa);
- b) pole (význam, změny okolní krajiny vlivem člověka, způsoby hospodaření na nich, pole a jejich okolí);
- c) vodní zdroje (lidské aktivity spojené s vodním hospodářstvím, důležitost pro krajinnou ekologii);
- d) moře (druhovatá odlišnost, význam pro biosféru, mořské řasy a kyslík, cyklus oxidu uhličitého)
- e) tropický deštný les (porovnání, druhová rozmanitost, ohrožování, globální význam a význam pro nás);
- f) lidské sídlo – město – vesnice (umělý ekosystém, jeho funkce a vztahy k okolí, aplikace na místní podmínky);
- g) kulturní krajina (pochopení hlubokého ovlivnění přírody v průběhu vzniku civilizace až po dnešek)

II. Základní podmínky života

- a) voda (vztahy vlastností vody a života, význam vody pro lidské aktivity, ochrana její čistoty, pitná voda ve světě a u nás, způsoby řešení);

- b) ovzduší (význam pro život na Zemi, ohrožování ovzduší a klimatické změny, propojenost světa, čistota ovzduší u nás);
- c) půda (propojenost složek prostředí, zdroj výživy, ohrožení půdy, rekultivace a situace v okolí, změny v potřebě zemědělské půdy, nové funkce zemědělství v krajině);
- d) ochrana biologických druhů (důvody ochrany a způsoby ochrany jednotlivých druhů);
- e) ekosystémy – biodiverzita (funkce ekosystémů, význam biodiverzity, její úroveň, ohrožování a ochrana ve světě a u nás);
- f) energie (energie a život, vliv energetických zdrojů na společenský rozvoj, využívání energie, možnosti a způsoby šetření, místní podmínky);
- g) přírodní zdroje (zdroje surovinové a energetické, jejich vyčerpatelnost, vlivy na prostředí, principy hospodaření s přírodními zdroji, význam a způsoby získávání a využívání přírodních zdrojů v okolí)

III. Lidské aktivity a problémy životního prostředí

- a) zemědělství a životní prostředí, ekologické zemědělství;
- b) doprava a životní prostředí (význam a vývoj, energetické zdroje dopravy a její vlivy na prostředí, druhy dopravy a ekologická zátěž, doprava a globalizace);
- c) průmysl a životní prostředí (průmyslová revoluce a demografický vývoj, vlivy průmyslu na prostředí, zpracovávané materiály a jejich působení, vliv právních a ekonomických nástrojů na vztahy průmyslu k ochraně životního prostředí, průmysl a udržitelný rozvoj společnosti);
- d) odpady a hospodaření s odpady (odpady a příroda, principy a způsoby hospodaření s odpady, druhotné suroviny);
- e) ochrana přírody a kulturních památek (význam ochrany přírody a kulturních památek);
- f) právní řešení u nás, v EU a ve světě, příklady z okolí, zásada předběžné opatrnosti;
- g) ochrana přírody při masových sportovních akcích – zásady MOV) změny v krajině (krajinu dříve a dnes, vliv lidských aktivit, jejich reflexe a perspektivy);
- h) dlouhodobé programy zaměřené k růstu ekologického vědomí veřejnosti (Státní program EVVO, Agenda 21 EU) a akce (Den životního prostředí OSN, Den Země apod.)

IV. Vztah člověka k prostředí

- a) naše obec (přírodní zdroje, jejich původ, způsoby využívání a řešení odpadového hospodářství, příroda a kultura obce a její ochrana, zajišťování ochrany životního prostředí v obci – instituce, nevládní organizace, lidé);
- b) náš životní styl (spotřeba věcí, energie, odpady, způsoby jednání a vlivy na prostředí);
- c) aktuální (lokální) ekologický problém (příklad problému, jeho příčina, důsledky, souvislosti, možnosti a způsoby řešení, hodnocení, vlastní názor, jeho zdůvodňování a prezentace);
- d) prostředí a zdraví (rozmanitost vlivů prostředí na zdraví, jejich komplexní a synergické působení, možnosti a způsoby ochrany zdraví);
- e) nerovnoměrnost života na Zemi (rozdílné podmínky prostředí a rozdílný společenský vývoj na Zemi, příčiny a důsledky zvyšování rozdílů globalizace a principy udržitelnosti rozvoje, příklady jejich uplatňování ve světě i u nás)

Mediální výchova – MDV

I. Kritické čtení a vnímání mediálních sdělení

- a) pěstování kritického přístupu ke zpravodajství a reklamě;
- b) rozlišování zábavních („bulvárních“) prvků ve sdělení od informativních a společensky významných;
- c) hodnotící prvky ve sdělení (výběr slov a záběrů);
- d) hledání rozdílu mezi informativním, zábavním a reklamním sdělením;
- e) chápání podstaty mediálního sdělení, objasňování jeho cílů a pravidel;
- f) identifikování základních orientačních prvků v textu

II. Interpretace vztahu mediálních sdělení a reality

- a) různé typy sdělení, jejich rozlišování a jejich funkce;
- b) rozdíl mezi reklamou a zprávou a mezi „faktickým“ a „fiktivním“ obsahem;
- c) hlavní rysy reprezentativnosti (rozlišení reality od médií zobrazovaných stereotypů, jako reprezentace reality);
- d) vztah mediálního sdělení a sociální zkušenosti (rozlišení sdělení potvrzujících předsudky a představy od sdělení vycházejících ze znalosti problematiky a nezaujatého postoje);
- e) identifikace společensky významných hodnot v textu, prvky signalizující hodnotu, o kterou se sdělení opírá;
- f) identifikace zjednodušení mediovaných sdělení, opakované užívání prostředků (ve zpravodajství, reklamě i zábavě)

III. Stavba mediálních sdělení

- a) příklady pravidelností v uspořádání mediovaných sdělení, zejména ve zpravodajství (zpravodajství jako vyprávění, sestavování příspěvků podle kritérií);
- b) principy sestavování zpravodajství a jejich identifikace, pozitivní principy (význam a užitečnost), zezábavňující principy (negativita, blízkost, jednoduchost, přítomnost);
- c) příklady stavby a uspořádání zpráv (srovnávání titulních stran různých deníků) a dalších mediálních sdělení (například skladba a výběr sdělení v časopisech pro dospívající)

IV. Vnímání autora mediálních sdělení

- a) identifikování postojů a názorů autora v mediovaném sdělení;
- b) výrazové prostředky a jejich uplatnění pro vyjádření či zastření názoru a postoje i pro záměrnou manipulaci;
- c) prvky signalizující explicitní či implicitní vyjádření hodnocení, výběr a kombinace slov, obrazů a zvuků z hlediska záměru a hodnotového významu

V. Fungování a vliv médií ve společnosti

- a) organizace a postavení médií ve společnosti;
- b) faktory ovlivňující média, interpretace vlivů působících na jejich chování;
- c) způsoby financování médií a jejich dopady;
- d) vliv médií na každodenní život, společnost, politický život a kulturu z hlediska současné i historické perspektivy;
- e) role médií v každodenním životě jednotlivce, vliv médií na uspořádání dne, na rejstřík konverzačních témat, na postoje a chování;
- f) role médií v politickém životě (předvolební kampaně a jejich význam);
- g) vliv médií na kulturu (role filmu a televize v životě jednotlivce, rodiny, společnosti);
- h) role médií v politických změnách

Tematické okruhy produktivních činností:

VI. Tvorba mediálního sdělení

- a) uplatnění a výběr výrazových prostředků a jejich kombinací pro tvorbu věcně správných a komunikačně (společensky a situačně) vhodných sdělení;
- b) tvorba mediálního sdělení pro školní časopis, rozhlas, televizi či internetové médium;
- c) technologické možnosti a jejich omezení

VII. Práce v realizačním týmu

- a) redakce školního časopisu, rozhlasu, televize či internetového média;
- b) utváření týmu, význam různých věkových a sociálních skupin pro obohacení týmu, komunikace a spolupráce v týmu;
- c) stanovení si cíle, časového harmonogramu a delegování úkolů a zodpovědnosti;
- d) faktory ovlivňující práci v týmu; pravidelnost mediální produkce